

Treball de fi de grau

Títol

Autor/a

Tutor/a

Grau

Data

Full Resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Autor/a:

Tutor/a:

Any:

Titulació:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i la signatura:

***Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar una còpia en mà al tutor abans la presentació oral**

Parteixo de la base de que la perspectiva de gènere es una mirada indispensable en els mitjans de comunicació i per altra banda de que la infantesa és l'etapa de la socialització de les persones en la que es configura en major força l'imaginari social. A partir d'un marc teòric que reforça aquest punt de partida, apareix l'objectiu de mostrar com són representats els personatges de la Família Super3. He escollit aquest objecte d'estudi perquè els personatges d'aquesta sèrie són el fil conductor del Canal Club Super 3, per tant aquest personatges són un referent per a molts els infants de Catalunya.

He dut a terme la investigació a partir de la triangulació de tècniques quantitatives i qualitatives. Amb les primeres he pogut conèixer com estan representats els personatges a partir d'unes categories que són la presència, el protagonisme i l'exercici de les tasques de cura. Els resultats han mostrat que la situació en totes tres és molt desigual, ja que hi apareix gairebé 1 dona per cada tres homes igual que succeeix amb el protagonisme però al contrari que amb les tasques de cura, on per cada home que n'exerceix, apareixen gairebé tres dones. Per últim he mostrat que la sèrie no supera el test de Bedchel, test que cada vegada està esdevenint més popular per a analitzar la presència d'homes i dones als mitjans.

A partir de l'aplicació de tècniques qualitatives he pogut observar com es representen les identitats dels personatges i el que he pogut veure és que aquestes es desenvolupen a partir de l'exercici de rols que no corresponen al mateix gènere. Per tant, els rols representats no se cenyeixen als que típicament són atorgats, però reforcen models de relacions tradicionals. Per últim he contrastat si els principis discursius pels que aposta la cadena al seu llibre d'estil són aplicats i la resposta ha estat negativa.

ÍNDIX

1. Introducció.....	2
2. Marc teòric.....	4
2.1 Enfocament teòric	4
2.2 Estat de la qüestió	5
3. Metodologia	9
3.1 Objecte d'estudi	9
3.2 Objectius i preguntes d'investigació	10
3.3 Tècniques emprades	11
3.3.1 Ús de mètodes quantitatius	11
3.3.2 Ús de mètodes qualitatius	13
4. Investigació de camp	15
4.1 Anàlisi quantitatiu	15
4.1.1 Aparició de personatges.....	16
4.1.2 Resposta al Test de Bechdel	18
4.1.3 Protagonisme	22
4.1.4 Responsabilitat de les tasques de cura.....	25
4.2 Anàlisi qualitatiu	28
4.2.1 Representació dels personatges	29
4.2.1.1 Descripció	29
4.2.1.2 Anàlisi interpretatiu	30
4.2.1.3 Articulació de les relacions de gènere	32
4.2.3. Contrast entre els resultats obtinguts i els principis editorials de la CCMA.	33
5. Conclusions.....	36
5.1 Representació les identitats de gènere	36
5.2 Articulació de les relacions de gènere. Relacions de dominació/subordinació	36
5.3 Estereotips de gènere i rols tradicionals	37
5.4 Aplicació dels principis editorials de TV3	37
6. Bibliografia	38
7. ANNEXOS.....	40

1. INTRODUCCIÓ

Les motivacions que donen lloc a aquesta investigació rau en la voluntat de conèixer com són retractats els personatges dins el Canal Super 3 des d'una mirada de gènere.

L'estudi es centra en els mitjans catalans, donada la proximitat cultural. Concretament s'ha escollit el Super 3 per ser un canal amb un impacte rellevant en els infants de Catalunya amb un públic que engloba des de petita infància fins a joves.

Considero que els personatges d'aquest canal són, per una banda un intent d'un reflex de la societat catalana, i per l'altra, forts referents i transmissors de valors en els infants del mateix àmbit territorial. És sobretot per aquest segon motiu, que considero necessària l'aplicació d'una mirada amb perspectiva de gènere sobre aquest continguts, per a poder identificar des d'aquesta òptica quina és la informació que rep la població jove de Catalunya en matèria de gènere a través dels continguts de ficció audiovisuals.

Per tant, la necessitat de l'estudi naix per dos motius, en primer lloc perquè és la infantesa, l'espai de creixement de la socialització primària, l'etapa de la socialització de les persones en la que es configura amb major força l'imaginari social i de valors i en segon lloc, que aquesta configuració està altament influenciada per la imatge representada als continguts televisius.

Com ja he esmentat la mirada es centrarà en la perspectiva de gènere, ja que considero que és una mirada indispensable en l'anàlisi dels mitjans de comunicació i alhora oblidada per part del coneixement científic hegemònic. La indispensabilitat d'aquesta mirada rau en la consideració de la igualtat de gènere, un factor clau en l'evolució d'una societat equitativa i que per tant hauria d'estar promoguda pels mitjans de comunicació públics, atesos a que l'objectiu d'aquests ha de ser el interès general.

Cal afegir que en l'estudi no s'entén merament la presència equitativa sinó que aquesta fa referència a les atribucions de rols i estereotips determinats que són un motiu de condicionament d'accés a oportunitats i recursos, per tant el trencament hauria d'estar també garantit pels mitjans de comunicació públics.

Per a la realització de l'estudi en basaré prèviament en un marc teòric que constarà en primer lloc de l'enfocament teòric on s'exposa la teoria desenvolupada sobre la temàtica a tractar així com el coneixement requerit per al plantejament i comprensió de la problemàtica d'investigació. Per altra banda em basaré també en l'estat de la qüestió, és a dir tota la investigació més concreta que serà d'ajuda i utilitat per a la solució de la

problemàtica plantejada, és a dir investigacions que ja han pretès formular solucions a alguna problemàtica similar o que n'han contribuït a la mateixa.

Posteriorment procediré a l'explicació de la metodologia d'investigació, explicant quin és objecte d'estudi seleccionat i les intencions de la investigació, per tant dels principals objectius de la investigació així com de les preguntes inicials. Els primers representen els propòsits necessaris per a resoldre la problemàtica d'investigació. Aquesta última quedarà determinada per les preguntes, les interrogacions bàsiques que plantegen els objectius en forma de preguntes obertes, d'aquesta manera s'evitarà la distorsió en la recerca a partir d'aquestes interrogacions que seran respostes al final de la investigació.

Per a dur a terme la investigació utilitzaré la triangulació de mètodes qualitatiu i quantitatiu per a obtenir una mirada global. A partir d'aquests produiré una sèrie de dades, a partir de les quals procediré a la investigació de camp. Aquesta se centrarà en l'anàlisi de la informació proporcionada per ambdós mètodes quantitatius i qualitatiu, sempre intentant tenir en compte les preguntes inicials. L'anàlisi quantitatiu es centrarà en l'explicació detallada a partir dels gràfics i resultats oferts per les dades produïdes. El segon es basarà en dos apartats principals que són la representació dels personatges i les relacions de gènere. El primer pretén donar cabuda a la descripció i l'anàlisi dels subjectes individuals representats, tenint en compte les seves característiques, aparicions, actuacions, etc. Aquests personatges ni es configuren ni es relacionen de manera aïllada, per tant, hauré de realitzar un segon anàlisi però no exclusiu dels personatges, sinó basat en la configuració de les seves relacions amb la resta de caràcters i així, analitzar com es teixeixen les relacions interpersonals que queden representades. Per últim s'inclourà el contrast d'aquesta informació amb els principis editorials que defensa la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (TV3)

Per últim, a partir de tota la informació produïda, s'obtidran les conclusions de la investigació. Aquestes pretenen donar una resolució a la problemàtica plantejada a partir de la resposta clara de les preguntes inicials.

2. MARC TEÒRIC

2.1 ENFOCAMENT TEÒRIC

Els mitjans de comunicació desenvolupen una funció protagonista en la societat actual, d'aquesta manera, la seva funció no queda limitada a conformar l'accés de les persones a la informació i al entreteniment sinó que, tal com aporten Red2Red Consultores (2007) són un eix clau en la configuració de la transmissió de valors culturals de caire general, i de la mateixa manera que configuren l'imaginari col·lectiu, també són “*un poderós mitjà de mobilització i plasmació del imaginari sociosexual*” (Coliaizzi, 2001:5)

D'aquesta manera podem afirmar que bona part de la construcció social de la realitat ve determinada pels mitjans de comunicació massiva. Aquests construeixen una imatge del món i elaboren un mapa de la realitat que resulta de vital importància en la conducta individual.

Seguint les línies de Coliaizzi (2001), veiem com dins la major part dels mitjans de comunicació dels que es gaudeix en la societat de la informació, concretament la televisió “*contribueix a cristal·litzar representacions socials, consolidar modes, valors, i en definitiva, pautes culturals*” (Red2Red Consultores, 2007: 24). Així, la televisió transmet cultura, valors i modes de conducta que determinen la construcció de l'individu i del col·lectiu i no podem obviar que dins aquesta transmissió, s'inclouen els estereotips de gènere als que les imatges que ofereixen les persones en funció de la seva categoria dona/home hi són fermament anclades. Aquesta representació desenvolupa l'accés de les persones al coneixement de la seva realitat particular a partir dels valors transmesos en uns continguts i representacions.

Segons Tortajada i Araüna (2010) les nostres identitats es van configurant en relació al que aprenem i vivim amb i a través dels mitjans inclosos en temes que poden aparentar ésser tan personals com és el cas de la intimitat o de les expectatives de les nostres relacions afectives. Les nostres formes de plaers, preferències i orientacions nosónquelcom inherent a la condició d'ésser humà, afirmar aquest punt seria caure en un “*essencialisme sexual*” (Rubin, 1984), plantejament que redueix tots els atributs identitaris en una propietat individual que resideix en les hormones i psiques obviat la influència del context i l'entorn en les persones. Per tant, parteixo de que el desig, les aspiracions i inclús les maneres en les que les persones d'una societat idealitzen les relacions humanes més quotidianes no és quelcom genètic sinó que aprés durant la trajectòria vital conjuntament amb la influència de diferents institucions socials

(Focaul, 1977) i una d'aquestes institucions amb influència rellevant en la construcció de les nostres vides és la televisió.

Allò que socialment hem assimilat i transformat en desitjable a través de tot flux constant d'interaccions humanes és el que acabem desitjant (Oliver i Valls, 2004). Com que les nostres experiències estan cada vegada més mediatitzades per la construcció dels mitjans, aquests s'estan convertint en un element important, tant d'explicació com de configuració de les nostres relacions personals.

Tenint en compte la immensitat de continguts oferts per la televisió, contretament les telesèries són un producte d'elevada influència, segons Red2Red Consultores (2007), ja que ofereixen relats assimilables a la vida quotidiana dels espectadors, per tant properes, que fa que l'audiència per una banda hi vegi reflectida la seva realitat, però que a la vegada aquesta està construïda pels mateixos continguts televisius. D'aquesta manera, els mitjans audiovisuals, i les telesèries en aquest cas, no es limiten a gravar i representar la realitat, sinó que *“en remetent a un entramat complex de relacions històriques i econòmiques que produeixen, autoritzen i regular tant el subjecte, com les representacions”* (Colaizzi, 2001: 7). Per tant, tenint en compte l'impacte de les telesèries als usuaris per a pretendre apropar-se tant a la quotidianitat, acaba formulant una representació que pot arribar a substituir la realitat.

En definitiva, podem parlar de la televisió, i concretament de les telesèries, com un agent socialitzador rellevant amb influència global i concretament durant la infantesa en un context cada vegada més mediatitzat. Per tant, i retornant a la idea de la televisió com a mitjà difusor de valors, estem davant un mitjà que pot ser per una banda, un factor clau per al motor del canvi social i així com a mecanisme transformador en favor d'eradicar discriminacions i promoure desigualtats. Tot i així, depenent del seu ús i de les voluntats també pot ser un mecanisme per a la transmissió de valors tradicionals i de perpetuació de situacions de desigualtat.

2.2 ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Entre la multiplicitat d'imatges i representacions que en ofereix la televisió, ofereix una representació contreta sobre les relacions, rols i estereotips de gènere. La majoria de les imatges televisives contribueixen a una visió estreta dels gèneres, entenent aquest com una categoria fixa i inamovible que sovintment retraten a les dones com a objectes sexuals, cuidadores y subordinades als homes, representats com a líders i agressors (Capdevila et. al, 2011). *“La dona segueix representant-se sota els mateixos tòpics i estereotips associats, sovint, al món de les emocions, la passivitat, la maternitat i la*

sexualitat, en entorns privats o íntims com la llar, mentre al home se'l segueix atribuint, d'un model generalitzat, atribuït com el raonament, el lideratge i l'acció, apareixent, normalment en espais públics." (Galán, 2007: 229).

Per tant, igual que ho fan Capdevila et al. (2010) es considera necessari buscar en les narracions dels productes audiovisual de consum massiu com s'articulen les relacions i els rols de gènere per així poder analitzar quin tipus de valors són difosos. Palencia (2009) concreta que la transmissió d'un discurs que eludeix les representacions de gènere quan el seu destinatari és el públic infantil, a qui constantment se'ls exposa a un discurs dicotòmic i a uns "*valors genèrics en el ser humà que obvien els contextos històrics i les diferències ètniques, culturals, de classe i, especialment, de gènere en els subjectes*" (Palencia, 2009: 64) i són els continguts enfocats a aquest sector on Smith (2008) afirma que les dones apareixen especialment menys que els homes tot i representar la meitat del espai social.

Com afirma Galán (2007) l'objectiu dels personatges femenins de televisió ha canviat en els darrers anys, aquest ja no és simplement contraure matrimoni i formar una família, a més a més, els personatges tendeixen a ser cada vegada més complets i tenen un plantejament més reflexiu d'acord amb els canvis socials que s'estan experimentant en l'actualitat. Encara així, aquestes noves representacions no són el resultat d'un procés de transformació social, ni un reflex de nous valors innovadors, sinó que segons Capdevila et. al (2010) no simbolitzen res més que una nova feminitat dicotòmica que segueix perpetuant formes de desigualtat. Per tant, segons Gill (2009) existeix una obertura en la representació del gènere que intenta representar noves identitats i noves formes de relacions humanes i organització social en base a una societat canviant i en un context de modernitat. No obstant, apareixen nous estereotips, més subtils però igualment tradicionals que reforcen un model tradicional de relacions personals.

Paral·lelament, al parlar de dones als mitjans audiovisuals, a més a més de les seves representacions, també cal tenir en compte la seva presència i visibilitat en els continguts. Segons Mulvey (2007) les dones són representades com una aparició, i no tant com éssers actuant com és el cas dels homes afirmant així que els seus cossos són mostrats pel plaer d'una mirada masculina, cossos per a ser mirats. En termes quantitativs Palencia (2005) apunta que la relació entre personatges al cinema infantil és de més de dos personatges masculins per cada personatge femení, coincidint a la totalitat amb Kelly i Smith (2006) qui troben exactament la mateixa proporció en pel·lícules populars dirigides a tots el públics. Aguilar (2010) troba uns resultats similars al cinema espanyol, centra el seu anàlisi en la repartició del protagonisme en ambdós sexes i conclou que aquesta és desigual ja que les dones l'exerceixen en 2/5 dels

casos en front dels 3/5 dels continguts analitzats en que els homes exerceixen protagonisme, tot i que afegeix que aquestes proporcions tenen una relació molt directa en el gènere del director ja que aquest acostuma a escollir protagonistes del seu mateix gènere . Per tant, podem veure com existeix certa coherència en els resultats oferts independentment totes les autores esmentades.

Centrant-nos el producte de les telesèries, el seu comportament per que fa a les representacions dels personatges en base al gènere, pateixen un comportament bastant similar al del sector. Els patrons que reflecteixen aquests, estan canviant igual que ho fa la societat però encara així preval un enfocament estereotipat en la correlació entre sexe i gènere que subratlla les desigualtats entre dones i homes.

Red2Red Consultores (2007), explica com als continguts audiovisuals s'assigna a les dones molta més presència dins l'esfera privada mentre que els homes són més visibilitats en l'esfera pública. No obstant també apareixen dones que gaudeixen d'èxit social i reconeixement però succeeix que normalment, aquelles que són representades en clau de prestigi social són aquelles que alhora apareixen en una clau molt masculina, transmetent que les dones que pretenguin ascendir de posició d'estatus o dotar de posicions de poder, tenen la necessitat d'invertir el seu rol són adoptar un nou rol i noves maneres de ser masculinitzades per així, a través de la vivència personal en masculí, poder posicionar-se al mateix nivell que els homes.

Aquest resultat coincideix amb el Red2Red Consultores (2007) i és que, en el cas de les heroïnes del cinema infantil, si arriben a ser representades amb aquest rol de prestigi i en la majoria del casos protagonisme, es deu a que justament, se les representa a través de rols tradicionalment masculins.

No obstant, no és només la representació dels atributs femenins els que presenten canvis amb l'evolució dels temps sinó que també ho han fet els masculins. Mentre que les característiques clàssiques masculines que defineix Kimmel (1994) han estat força, èxit, capacitat, confiabilitat i control, Chacón són Sánchez-Ruiz (2011) al seu estudi *La familia en las series de animación infantil* arriben a la conclusió de que el nou estereotip d'home en aquests continguts ja no és el "d'heroi maculí" sinó que aquest es representa com un subjecte inepte i irresponsable. A més a més, cal tenir en compte que aquests no figuren com a subjectes aïllats sinó que interaccionen i el fruit d'aquestes interaccions és un punt clau en la representació de les relacions humanes. Mentre que com s'ha esmentat la representació els atributs individuals és canviant, no ho és la de la representació les relacions i interaccions entre personatges. Generalment, aquestes relacions reforcen uns patrons heteronormatius, patrons basats en un sistema

político-sexual que fa referència “*al conjunt de les relacions de poder per mitja del qual la sexualitat es normalitza i es reglamenta dins la nostra cultura són les relacions heterosexuals idealitzades s’institucionalitzen són s’equiparen el que significa ser humà*”(Warner, 1991, 75). Així es representen els models de relació heterosexuals generant una tipus de sexualitat idealitzada i més enllà un model de família concret, la família nuclear.

Veiem així que per a analitzar la representació dels personatges en continguts audiovisuals des d’una perspectiva de gènere s’han de tenir en compte diferents variables. Tot i que es necessari tenir en compte la presència numèrica entre dones i homes i les seves aparicions, també són necessaris la valoració d’altres aspectes relatius a la representació dels caràcters narratius, com és el cas del protagonisme estatus, posició dins del grup o rol, per a obtenir un anàlisi acurat.

3. METODOLOGIA

3.1 OBJECTE D'ESTUDI

Des del 8 d'octubre de 2009 el Super 3 ja no és un programa inclòs en la programació de Televisió Catalunya sinó que amb l'arribada de la televisió digital terrestre l'oferta de cadenes de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals s'amplia i aquest passa a ser un canal amb emissió pròpia durant 16 hores diàries. La programació del Canal Super 3 és extensa, gaudeix de nou programes de producció pròpia i de més de 20 series de producció externa, és per això que apareix la necessitat d'afitar l'objecte d'estudi per a elaborar el posterior anàlisi.

Actualment el Club Super 3, dirigit per Gerdad Hausmann, és transmet a totes les àrees de l'Estat Espanyol de parla catalana i a Andorra, consta amb més d'un milió de socis i gaudeix d'unes quotes de pantalla del 1,6% a Catalunya segons Kantar Media (2011). És un referent altament influent en els infants catalans essent a l'hora un rellevant transmissor de valors, és per això que el fons dels seus continguts es considera de vital importància.

De tota l'oferta de la graella de programació dins el canal Super 3, la investigació es centrarà en la Família Super 3, composta per una sèrie de personatges que gaudeixen d'aparició constant durant tota la franja d'emissió en forma de gags d'una durada aproximada de dos minuts entre programa i programa i que alhora conformen la cara visible i identitària del canal. Com el mateix nom indica, tots aquests personatges representen una família composta per pare, mare, fill, filla i mascota. Tots ells conviuen en una mateixa llar en la que també hi ha constants aparicions d'alguns dels seus veïns. Els gags no són autoconclusius sinó que estan enllaçats entre ells i així narrant les històries dels personatges.

FONT: EL CLUB SUPER 3

Per tant l'objecte d'estudi se centrarà en l'anàlisi de les representacions d'aquests personatges a partir de l'obtenció d'una mostra extrapolable a tota la població i del visionat crític d'una setmana en concret i altres materials complementaris.

3.2 OBJECTIUS I PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ

Els objectius principals seran dos. El primer es conèixer com són representats els personatges de la Família Super3 així com la representació del model familiar que simbolitza. Per altra banda, el segon objectiu consisteix en comparar la línia editorial i el llibre d'estil de TV3 amb els continguts i valors transmesos amb la Família Super3. La intenció d'aquest segon objectiu es valorar la coherència discursiva de TV3, és a dir valorar si tots aquells principis redactats en la seva guia editorial i manual d'ús, posteriorment són aplicats als seus continguts de producció pròpia dedicats a infantesa, acotant l'objecte d'estudi, com ja s'ha esmentat a la Família Super3.

Els principis posteriorment anomenats són els que es tindran en compte a l'hora d'ésser comparats amb els continguts del material audiovisual assenyalats:

- 1.1.2.5.4. Paritat i equilibri de gènere
- 2.1.4.2.4. Igualtat de sexes i sexualitat en espais infantils i juvenils
- 2.3.2.3.2. Estereotips, tòpics i clixés en la representació de dones i homes
- 2.3.2.3. La representació de les dones i els homes en els mitjans de la CCMA
- 2.3.2.3.3. Professions i ocupacions marcades

Tots aquests seran explicats més acuradament en el punt que correspon exclusivament a la comparació entre els continguts i els principis.

Per tant, hem vist una sèrie d'objectius que representen els propòsits necessaris per a resoldre una problemàtica d'investigació. Aquesta última quedarà determinada per les preguntes, unes interrogacions bàsiques que plantegen els objectius en forma de preguntes obertes. D'aquesta manera, a partir d'aquestes preguntes que seran resoltes al final de la investigació, s'intenta evitar una possible distorsió en la recerca. Aquestes preguntes són:

- Com es representen les identitats de gènere a través dels personatges de la Família Super 3?
- Com s'articulen les relacions de gènere? S'exerceixen relacions de dominació/subordinació?

- Els personatges perpetuen estereotips de gènere? I desenvolupen rols tradicionals?
- S'apliquen els principis editorials de TV3 en els continguts emesos en la Família Super3?

Com veiem les preguntes formulades ajuden a copsar els objectius, per tant seran resoltes al final de la investigació per a donar resolució als objectius plantejats que són el que articulen la problemàtica d'investigació i per tant al que s'ha de donar resposta per a la comprensió de la investigació.

3.3 TÈCNIQUES EMPRADES

Per a un anàlisi acurat i extens sobre l'objecte d'estudi s'opta per a la triangulació de tècniques quantitatives i qualitatives que permetran il·lustrar de manera ampla el conjunt audiovisual. L'ús d'un anàlisi quantitatiu és considerat necessari per a poder obtenir un resultat fruit d'uns mètodes matemàtics que posteriorment podran donar uns resultats extrapolables que podran ser interpretats de manera global alhora que permetran analitzar i comparar la situació real de manera acurada. No obstant també es té en compte la limitació d'aquests mateixos i es que ofereixen una visió parcial i limitada de la realitat ja que alguns aspectes relatius a la realitat social no poden ser quantificats donat a la seva complexitat. És per això que alhora es consideren d'especial rellevància l'aplicació de tècniques qualitatives, per a poder incloure tota la informació que no es pot proporcionar a partir de la informació produïda amb l'ús de mètodes quantitatius

3.3.1 ÚS DE MÈTODES QUANTITATIUS

L'objectiu de l'ús de mètodes quantitatius és poder aportar un resultat que puguin aportar unes dades reals i globals sobre la situació dels continguts analitzats, per tant la primera intenció es tenir uns resultats representatius.

Per a gaudir d'uns resultats extrapolables, el primer que cal es una mostra representativa de la població amb la que es pugui treballar i obtenir un resultat que puguin ser atribuïbles a tot el programa analitzat.

Per a obtenir aquesta mostra s'ha utilitzat la fórmula del càlcul de mostreig per al model aleatori simple de poblacions finites. La quantitat de gags total a data de 23 de març de 2014 es de 756 i es pretén obtenir una mostra d'aquesta quantitat que permeti extrapolat tota la informació obtinguda.

A partir de l'obtenció d'una mostra representativa sobre la quantitat total de gags a data de 23 de març de 2014 (756 gags), s'aplicarà un qüestionari a cada gag.

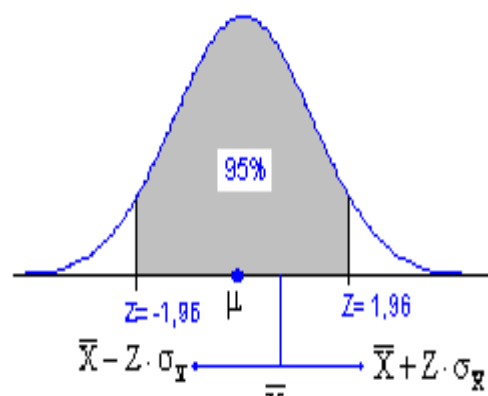
El càlcul de la grandària de la mostra "n" s'obté a partir de la següent equació:

$$n = \frac{z^2 \cdot PQ \cdot N}{(N-1)e^2 + z^2 PQ} = \frac{1.96^2 \cdot 50 \times 50 \cdot 756}{(756-1)5^2 + 1.96^2 50 \times 50} = \frac{7347060}{28479} = 257.98 \rightarrow 258$$

La següent taula mostra les variables de l'equació prèvia i els valors que prenen:

<i>Z</i>	<i>1.96 (calculat amb una confiança del 95%)</i>
<i>e (marge d'error)</i>	<i>5%</i>
<i>N (població total a data 23/03/2014)</i>	<i>756</i>
<i>n (gràndaria de la mostra)</i>	<i>258</i>
<i>P (probabilitat)</i>	<i>50%</i>
<i>Q=1-P</i>	<i>50%</i>

He assumit un marge d'error del 5%, el que vol dir que de cada 100 mostres analitzades s'assumeix que cinc puguin ser errònies, el que es equivalent a assumir un 95% de nivell de confiança. La funció de densitat normal $N(0,1)$, funció que adopta la forma de la campana de Gauss, permet assumir que entre -1.96 i 1.96 es troben el 95% dels casos.

FUNCIÓ DE DENSITAT $N(0,1)$.
FONT: UNED

En el gràfic adjunt, Z pren en aquest cas el valor 1.96, $\bar{X}$ és la mitjana mostral i σ_X és la desviació tipus.

La P indica una probabilitat, i aquesta sempre és del 50% ja que partim d'un criteri d'incertesa, si tenim en compte que Q és la seva proporció i que ambdues han de sumar 1, tenim que $Q = 50\%$

Aplicant les dades explicades a la fórmula del càlcul de la mostra representativa, obtenint que $n=258$, per faré l'aplicació del qüestionari determinat a aquest numero de gag per a obtenir uns resultats extrapoblables a tota la població assumint un marge d'error del 5%.

El qüestionari constarà de les següents preguntes: Quants homes i dones apareixen? Apareixen més de dues dones? Interactuen les dones? Parlen de quelcom que no sigui un home? Qui apareix com a protagonista? Qui s'encarrega o executa el control de les cures o de l'espai privat?

La primera pregunta pretén donar resultats en termes de visibilitat, definint quina és la diferència de l'aparició en escena d'homes i dones.

Les següents tres preguntes es pretén aplicar el Test de Bedchel/Wallace als gags. Aquest és un sistema que permet avaluar l'escletxa de gènere en continguts de ficció. Va aparèixer per primer cop, emmarcat en un diàleg de ficció, al còmic *Dykes to watch out for* (1985) de la mateixa autora que la creadora del test. A dia d'avui encara no s'ha incorporat com una eina en les disciplines científiques però cada vegada és més ampli el impacte social que està rebent. Tot i no ser un sistema oficialitzat, protagonitza part dels debats sobre la igualtat en els continguts artístics i la seva finalitat és valorar el protagonisme i l'autonomia dels personatges femenins, concretament exigeix que 1) apareguin com a mínim dos personatges femenins, 2) que els personatges femenins interactuïn entre ells en algun moment i 3) que la conversa tracti de quelcom que no sigui homes. Tot i que aquest està pensat per ser plantejat principalment al cinema, en aquest cas l'aplicaré a cadascú dels gags de la mostra seleccionada i es farà un anàlisi general, no pas per capítol, a partir dels percentatges obtinguts.

Amb la resta de les preguntes es pretén analitzar en primer lloc, qui manté el protagonisme com bé indica la mateixa pregunta i entenent el concepte protagonisme com un exercici de poder i dominació d'espai visible, poder fer un anàlisi en termes de poder. En segon lloc, l'objectiu de l'anàlisi de l'exercici de tasques domèstiques i de cura és poder materialitzar si existeix la perpetuació de rols tradicionals.

3.3.2 ÚS DE MÈTODES QUALITATIUS

Com ja he esmentat s'inclouen els mètodes qualitius per a obtenir una informació més complexa i global de les dades recollides anteriorment. Aquest s'obtidran per una banda a partir d'un anàlisi acurat dels de tots els gags emesos en una setmana sencera escollida a l'atzar que és la del 24 a 30 de març aprofitant que a la mateixa pàgina web del programa, a més a més de poder disposar de tots els diferents gags per separat, també s'ofereix un recull de totes les emissions del programa setmanalment.

A més a més, durant el visionat dels 258 gags per a l'anàlisi quantitatiu, també tindrè en compte escenes que he considerat que són rellevants i que donen informació important que és d'interès per a donar resposta a les preguntes formulades.

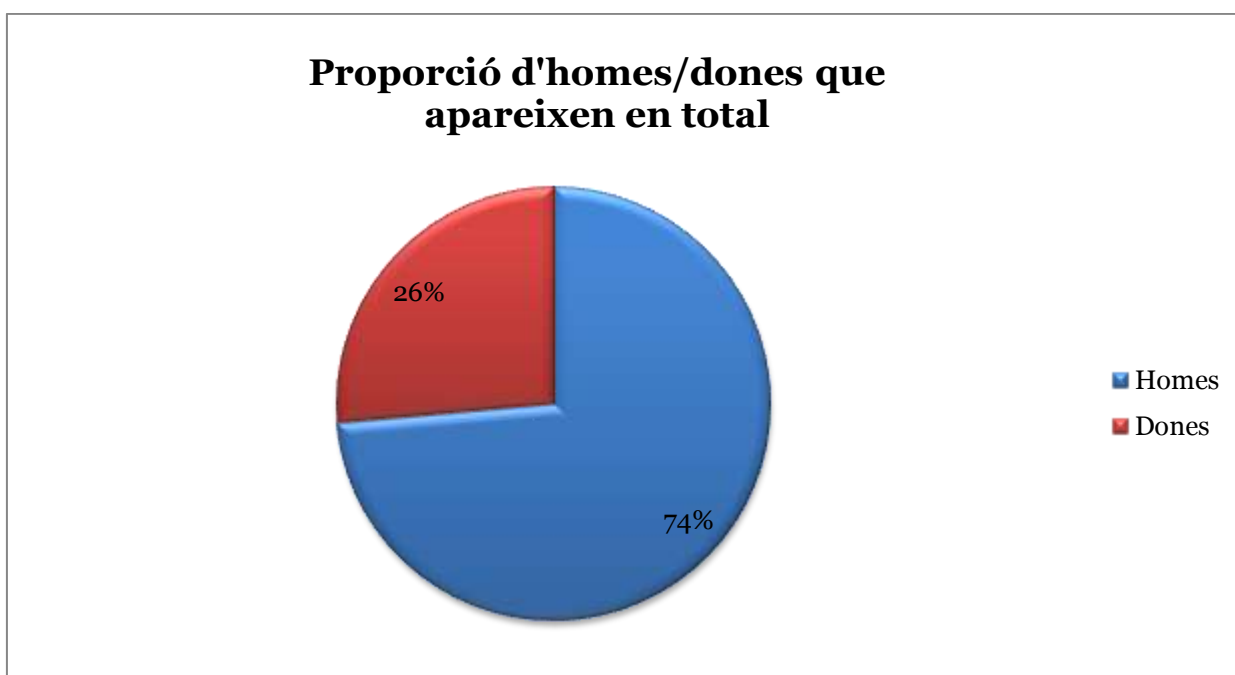
Del visionat crític de tots els continguts esmentat, extrauré tots aquells components que puguin complementar els resultats quantitatius i per tant que puguin contribuir a una resposta de les respostes a les preguntes inicials més extensa però també acurada.

4. INVESTIGACIÓ DE CAMP

4.1 ANÀLISI QUANTITATIU

Com ja he esmentat, en els resultats s'han obtingut a partir d'una mostra representativa que com ja indico el punt corresponent, assumeix un error del 5%, per tant tots els resultats comentats en aquest apartat assumeixen aquest error. Tenint en compte aquest aclariment, aquest detall s'obviarà en l'explicació posterior de la resta de gràfics.

Aquest anàlisi es basa en l'aplicació d'un qüestionari explicat detallat prèviament sobre una mostra representativa de tots els gags. En primer lloc, totes aquestes qüestions seran analitzades en base al sexe dels personatges, obtenint així una resposta al comportament dels personatges en cada cas en funció de si són homes o dones. Per altra banda es sistematitzarà la mateixa metodologia als personatges, és a dir que analitzarem quin és l'estat de la situació no només a partir del sexe sinó que de manera més concreta. La intenció d'aquesta segona aplicació ha estat motivada perquè a partir del visionat dels gags per a la mostra he pogut observar que no tots els personatges femenins representen el mateix tipus de feminitat igual que tampoc passa amb els masculins. Per tant, he considerat necessari aquest segon anàlisi per a poder donar una millor resposta a les preguntes plantejades inicialment, tot i que per a la comprensió d'aquest és necessària una breu descripció de la composició dels personatges. A més que la desenvoluparé de manera més extensa en l'anàlisi qualitatiu se'n farà una prèvia al descriure el primer gràfic que inclou el desglossament de les dades en funció dels personatges. En l'únic cas que no es durà a terme aquest doble anàlisi és en els gràfics 2.1, 2.2, 2.3 i 2.4 que donen resposta al Test de Bedchel i la mera resposta a les preguntes ja ofereix la informació necessària.

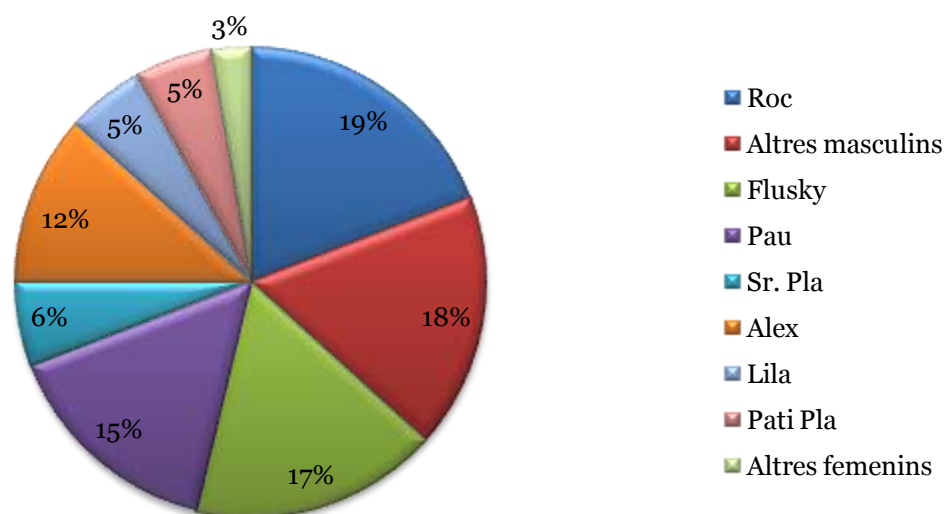

GRÀFIC 1.1

El Gràfic 1.1 fa referència a la presència total de personatges femenins i masculins que apareixen durant tota la projecció de gags de la Família Super3.

Aquest gràfic dóna informació sobre com es distribueix la presència total dels personatges en funció del seu sexe i el que veiem és que les proporcions es reparteixen entre, 74% de les aparicions de personatges són per part d'homes i 26% per part de dones. Arrodonint aquests percentatges i tenint en compte l'error assumit podem afirmar que aquestes dades concorden amb totes aquelles esmentades al marc teòric, en aquest cas a les de Palencia (2005) i Kelly i Smith (2006) qui coincideixen que la aparició de les dones en relació a la dels homes, és d'1 per cada 3, és dir, tal com succeeix a la Família Super 3, l'aparició de les dones suposa $\frac{1}{3}$ de totes les aparicions totals.

Proporció de personatges que apareixen

GRÀFIC 1.2

Havent vist com es distribueixen les aparicions en funció del sexe, el Gràfic 1.2 ens ofereix la repartició d'aquestes per cada personatge. Per a poder donar una descripció entenedora sobre la presència dels diferents personatges cal una breu descripció de tots aquests i de com s'articulen entre ells.

Per a poder donar explicació a aquestes dades cal un coneixement inicial sobre qui són aquests personatges i quin paper desenvolupen dins la Família Super3. El pare i la mare són en Pau i l'Àlex. El primer és un amant de la natura i la segona és una científica apassionada de la tecnologia. Els fills són la Lila i en Pau. La Lila és un personatge amb un caire misteriós, li agrada la màgia, els encanteris i tot allò relacionat amb les tenebres, en canvi el seu germà, el Roc, és un jove enamoratís que pretén ser estrella del rock. En Flusky és la mascota, un gat interpretat per una persona que només el motiven les gates i els dibuixos animats. Tots els anteriors, són els personatges principals. El Sr. Pla és el propietari de la llar on habita la família i el seu objectiu principal és aconseguir expulsar-los per a derivar l'immoble, per tant és l'antagonista de la trama, el personatge negatiu. La seva neboda és la Pati Pla, una aficionada de l'esport, contràriament al seu tiet, té molt bona relació i estima a la família tot i que a vegades s'hi veu distanciada per culpa del seu oncle.

Per últim, dins les categories altres femenins i masculins he agrupat per sexe tots aquells personatges que tenen aparicions puntuals dins la seqüència de gags.

Per ordre, els personatges masculins que més apareixen són: Roc (19%), Altres masculins (18%), Flusky (17%), Pau (15%), Sr. Pla (6%). En el cas dels femenins aquest és Àlex (12%), Lila (5%), Pati Pla (5%), Altres femenins (3%).

El primer fet destacable d'aquestes dades és que tots els personatges femenins apareixen menys que qualsevol dels principals masculins. El personatge femení que més apareix es l'Àlex tot i que hi apareix menys que la resta de membres masculins de la Família Super3. Per altra banda, mentre que tots els personatges principals masculins consten d'unes proporcions d'aparició similars, existeixen diferències en el cas dels personatges femenins. L'Àlex apareix en escena més del doble de vegades que qualsevol dels altres femenins, tots aquests personatges seran descrits amb més detall posteriorment, no obstant, m'anticipo a dir que la mare de la família és el personatge més masculinitzat de tots els femenins. Resulta curiós que sigui el personatge femení amb aquest atributs el que sigui més visibilitat.

Un altre fet rellevant és la situació dels personatges inclosos en la categoria altres. Mentre que en el cas dels masculins són un grup rellevant entre tots els personatges que hi tenen lloc, la presència dels altres femenins és insignificant. Aquest fet es deu a dos motius, a un major nombre de personatges secundaris masculins i a un major nombre d'aparicions de tots aquests, mentre que com ja s'ha esmentat les aparicions dels altres femenins són irrellevants.

4.1.2 RESPOSTA AL TEST DE BECHDEL

Per a donar solució el Test de Bechdel només cal una resposta i és si aquesta es avaluació és positiva o negativa. Si recordem, aquest es composava de tres preguntes, per tant l'anàlisi s'ha desenvolupat a partir de tres gràfics 2.1, 2.2, 2.3, un per cada una de les interrogacions i finalment un quart, el 2.4 que aporta la visió en conjunt.

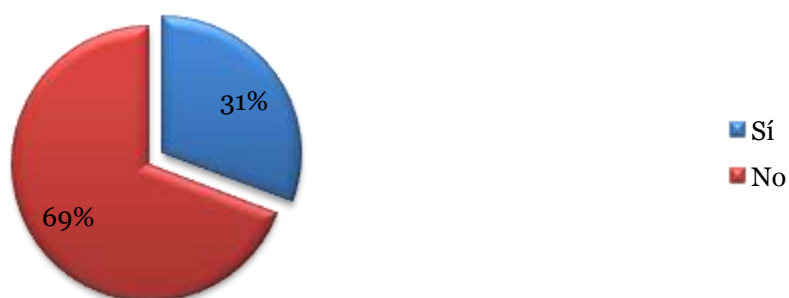
Entenent que els gràfics 2.1, 2.2 i 2.3 donen solució a la mateixa pregunta però de forma desglossada, es descriuran i s'analitzaran conjuntament ja que és en la seva globalitat que cobren sentit.

Gags en els que hi apareixen mínim dues dones

GRÀFIC 2.1

Gags en el que les dones interactuen

GRÀFIC 2.2

Gags en les que les dones que interactuen parlen de quelcom que no sigui un home

GRÀFIC 2.3

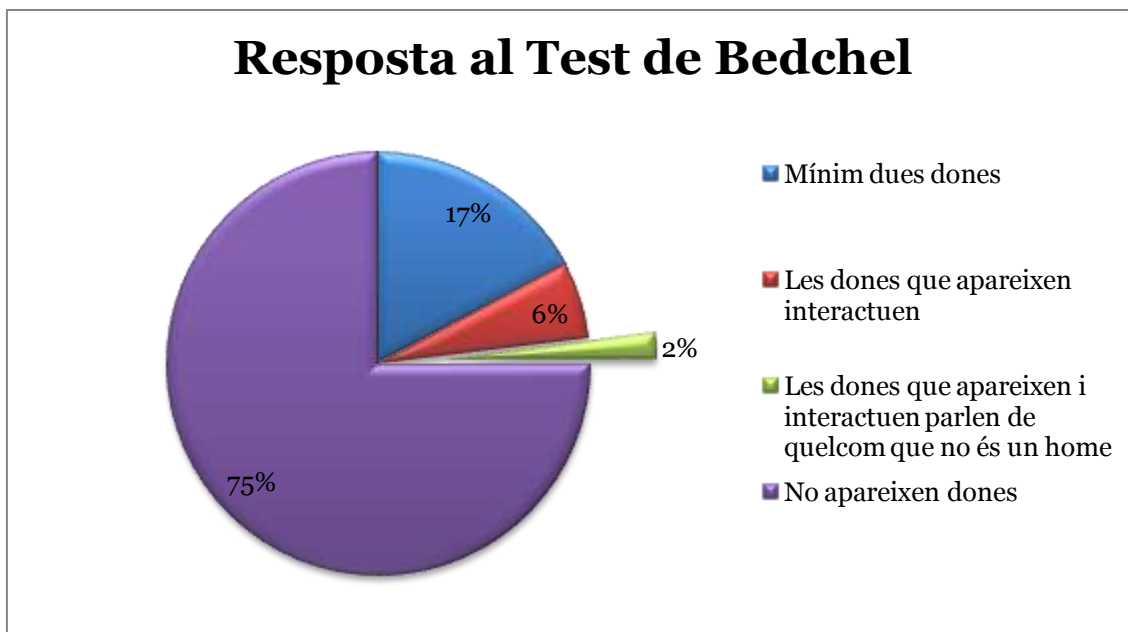
Els gràfics anteriors descriuen quina és l'escletxa de gènere a la Família Super3 segons el criteri del Test de Bedchel. Normalment s'aplica sobre productes audiovisuals complets, sobretot pel·lícules i s'exigeix que la resposta sigui afirmativa en totes les qüestions. No obstant a l'aplicar-se sobre una sèrie de gags, tindrè en compte els resultats en el total de la població i consideraria que el conjunt de la sèrie supera el test si hi hagués més de la meitat, és a dir un mínim d'un 50% de la població total que donés una resposta afirmativa a les tres qüestions.

La lògica de l'aplicació ha estat la següent. La primera pregunta s'ha realitzat sobre la població total, sobre els casos afirmatius d'aquests, s'ha aplicat la segona pregunta i s'ha seguit el mateix procediment amb la tercera. És a dir que els gràfic 2.2 i 2.3 no representen la població total de gags sinó que estan basats en els casos afirmatius del Gràfic 2.1, en el cas del 2.2 i el Gràfic 2.3 està basat en els casos afirmatius del gràfic previ.

Només amb l'aplicació de la primera pregunta, ja hem comprovat que la Família Super3 no supera el Test de Bedchel ja que només en un 25% dels gags apareix més d'una dona. Tenint en compte que el criteri de superació era una resposta afirmativa de les tres qüestions en un mínim del 50% dels casos, només amb aquesta primera pregunta ja tenim la resposta i és que aquest no queda superat. No obstant, valoraré com es comporten les dues següents per a poder tenir una visió més completa.

Sobre aquest 25%, s'ha aplicat la segona pregunta amb la intenció de saber en quants dels casos que apareixen més d'una dona, aquestes interactuen entre elles i la resposta ha estat del 31%. Reitero però, que aquest 31% no és sobre la població total sinó que és sobre els casos que en el Gràfic 2.1 han ofert una resposta afirmativa, per tant estem parlant d'un 31% sobre 25, és a dir en un 7,75% dels casos les dones interactuen.

Per últim, l'aplicació de la tercera pregunta s'ha dut a terme amb la mateixa metodologia, s'ha basat en els casos que en el Gràfic 2.2 són afirmatius, és a dir sobre el 7.75% de casos en els que les dones interactuen. Trobem que d'aquest 7.75% és en un 25% que les dones que es relacionen entre elles tenen converses de quelcom que no sigui un home. Vull constar que durant el visionat he considerat una resposta negativa a la pregunta el fet de parlar fent referència a algun home independentment de la temàtica i el context. Aclareixo aquesta visió ja que normalment es tendeix a considerar que es parla d'un home quan la conversa té un caire amorós o explícitament sentimental. Així que ens trobem que és en un 25% del 7.75% dels que les dones interactuen, en els que aquestes parlen de quelcom que no sigui un home. Per tant és un 1.93% dels casos en els que es supera el Test de Bedchel.

GRÀFIC 2.4

Al Gràfic 2.4 observem els tres gràfics anteriors però de manera unitària, d'aquesta manera obtenim una panoràmica visual global sobre l'escletxa de gènere a la Família Super3.

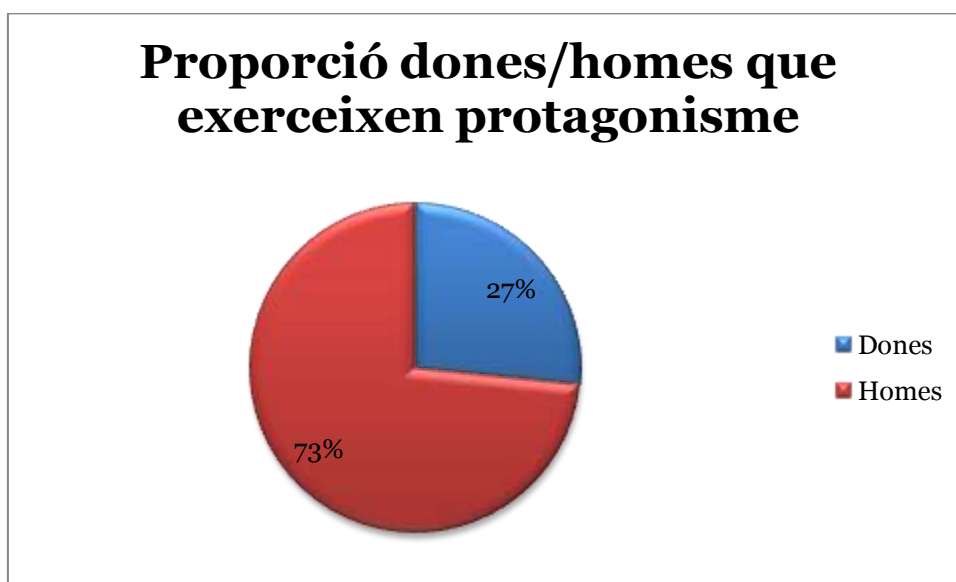
Les xifres disten de les que s'han exposat anteriorment ja que la interpretació és una altra. En els Gràfics 2.1 i 2.2 els casos afirmatius he tingut en compte els casos negatius dels gràfics posteriors. És a dir que quan afirmava que en el 25% dels casos apareixia més d'una dona, tenia en compte tots els casos en els que hi apareixen però no interactuen i el mateix amb el Gràfic 2.2.

En el Gràfic 2.4 els percentatges que representen cada porció exclouen els casos negatius de les preguntes següents d'aquesta manera obtenim una altre visió. Per tant tenim que en un 17% dels casos apareixen més d'una dona però aquestes no interactuen entre elles. En un 6% dels casos totals apareixen dues dones que interactuen entre elles però que parlen sobre algun home.

La porció verda, representa el mateix que el gràfic 2.3, és a dir que en un 2% de casos apareixen dues dones, aquestes interactuen entre elles i a més a més parlen de quelcom que no sigui un home. És en un 2% dels casos que se supera el Test de Bedchel. Dit en altres termes, si establíssim una escala del 0 al 10 en la que 1 és el mínim i 10 el màxim, la Família Super3 se situa en un 2 sobre 10 en el Test de Badchel.

4.1.3 PROTAGONISME

En la definició prèvia sobre la categoria d'anàlisi de protagonisme he definit que aquest queda entès com l'exercici de poder i dominació d'espai visible, no obstant durant el visionat aquesta definició ha resultat ser ambigua ja en moltes ocasions aquest exercici és molt difús i subjectiu. Per tant ha calgut la necessitat d'acotar el contingut de la categoria i m'he basat en la definició que proposa Aguilar (2010) que entén que ésser protagonista en continguts narratius és ser el subjecte del qual se'n narra la història o l'experiència i sobretot que *“serveix de fil conductor i de centre neuràlgic del relat, de connexió entre la resta de personatges”* (Aguilar, 2010: 227)

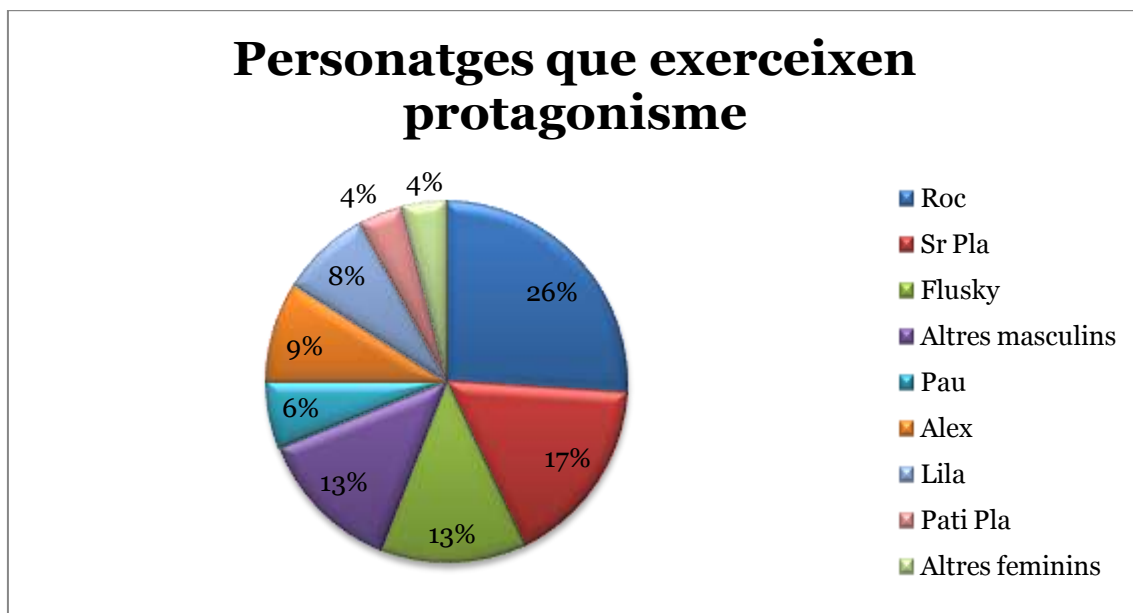
GRÀFIC 3.1

El gràfic 3.1 mostra com es distribueix el protagonisme en un funció del sexe. Trobem que la proporció és de 27/73. Aquestes dades es corresponen molt amb les que fan referència al nombre d'aparicions de cada sexe que recordem que un 75% dels personatges que apareixen són homes mentre que en el cas de les dones, és un 25%. Podríem afirmar que existeix correlació entre aparició i protagonisme i el que es pot garantir és que ambdós espais estan reservats als homes.

Les dades oferides al Gràfic 3.1 són equiparables a les que aporta Aguilar (2010) quan estudia el comportament del protagonisme en el cinema espanyol i conclou que aquest s'esdevé en un 69% dels casos en homes i en un 35,7% dels casos en dones. No obstant les similituds amb els resultats d'Aguilar són majors ja que exposa com els directors atribueixen l'exercici del protagonisme als personatges en funció del seu sexe. Les primeres dades oferides es basen en un total de pel·lícules analitzades

independentment de la direcció però puntualitza que en aquelles que estan dirigides per homes, el protagonisme recau en major mesura en personatges masculins, ja que en aquest cas un 79% dels protagonismes són homes davant un 21% en el cas de les dones. Aquestes últimes dades encara són més semblants a les que s'han produït per a mesurar el protagonisme a la Família Super3, i la similitud encara és major si tenim en compte que la direcció del Club Super 3 recau en un home.

D'aquí en podem extreure en primer lloc la mateixa reflexió d'Aguilar i és que el gènere del director té una influència directa en el protagonisme atribuït als personatges. A més a més considero que una diferència tant significativa, igual que succeeix en el cas de les aparicions, connota la transmissió d'un missatge que dota a les figures masculines d'importància i d'interès.

GRÀFIC 3.2

El Gràfic 3.2 exposa com es distribueix el protagonisme en funció dels personatges, és a dir, que en aquest podem observar qui són els caràcters narratius que n'exerceixen més o menys. L'ordre que seguiré per a l'anàlisi serà per sexes, primer s'explicarà com el protagonisme és exercit en els personatges masculins i després en els femenins, també es tindrà en compte quins han estat els resultats del Gràfic 1.2 que exposa quina és la distribució de les aparicions

El personatge que exerceix més protagonisme és el Roc, curiosament coincideix amb el personatge que consta de més aparicions (19%) tot i que percentualment exerceix més protagonisme. El mateix succeeix amb el Sr Pla, tot i que de manera més exagerada.

Aquest és un personatge secundari que només apareix en el 6% dels gags però si ens fixem en el protagonisme, l'exercici d'aquest és del 17%. Per analitzar aquesta asimetria hem de tenir en compte quines són les característiques d'aquest personatge i és que, com posteriorment s'explicarà més detalladament a l'anàlisi qualitatiu, el Sr Pla és el personatge que encarna tots els valors de la masculinitat hegemònica i considero que no és casual que sigui el personatge que representa uns valors propis de la dominació i autoritat que privilegien als homes i els doten de capacitat de poder (Espada, 2004) qui sense tenir una aparició rellevant, exerceixi un gran protagonisme.

El cas contrari succeeix amb el Pau, el pare de la família. Mentre apareix en unes proporcions similars a la resta dels altres personatges masculins principals (15%) els gags en els que exerceix protagonisme són mínims (6%). Considero que una possible explicació d'aquesta desproporció és deu al tipus de representació que exerceix el personatge i és que com detallaré després, en Pau és un personatge que simbolitza una masculinitat incipient amb uns valors contraposats a l'hegemònica, de tal manera que és un personatge que gaudeix de visibilitat però no de protagonisme.

Una situació semblant és la que ocorre amb el cas dels altres personatges masculins que apareixen en un 18% dels gags però exercint un protagonisme en el 13%. Tot i ser un percentatge lleugerament reduït és superior a qualsevol del que exerceixen les dones i més tenint en compte que ens estem referint a personatges secundaris. El personatge que presenta major linealitat en aparicions i protagonisme és en Flusky que en ambdós casos gaudeix d'un 13%.

Per fer referència a la situació dels personatges femenins, podem utilitzar una afirmació genèrica i és que aquests ni gaudeixen d'aparició i tampoc de protagonisme. El personatge femení que més n'exerceix és l'Àlex, la mare de la casa (9%) no obstant aquest és menys que el nombre de gags en els que apareix (12%).

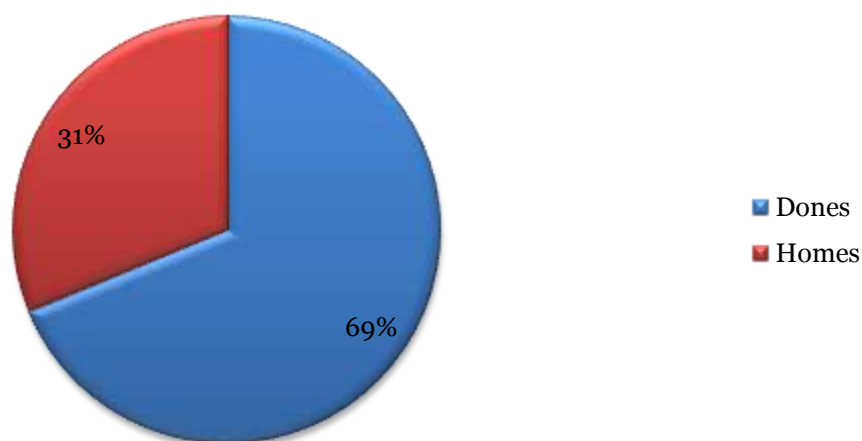
L'únic personatge femení en que aquesta proporció succeeix a la inversa, és a dir que consta de més protagonisme que aparicions és en el cas de la Lila que exerceix un protagonisme en el 8% tot i aparèixer en un 5%.

Aquesta relació també es produeix en els altres personatges femenins, ja que exerceixen protagonisme en més nombre de gags (4%) que no pas en els que apareixen (3%). No obstant, veiem que la variació és només d'un 1%, quantitat que considero que es tan ínfima que no es pot considerar com a representativa. El mateix cas però a la inversa trobem amb la Pati Pla que tot i aparèixer en un 5% dels gags, el protagonisme l'exerceix en un 4%.

En conclusió, tot i haver-hi diferències percentuals, trobem que l'exercici del protagonisme es comporta igual que les aparicions dels personatges i torna a ocórrer que els personatges masculins secundaris (altres masculins) tenen més importància en termes de protagonisme que els femenins, per tant trobem que les dones, no només no són visibilitats sinó que a més a més tampoc són valorades ja que entenc el protagonisme com una característica que dona d'importància i interès al personatge.

4.1.4 RESPONSABILITAT DE LES TASQUES DE CURA

Proporció homes/dones que s'encarreguen de les tasques de cura

GRÀFIC 4.1

El gràfic anterior ens mostra quina és la proporció de personatges en funció del seu sexe que apareixen en els gags desenvolupant tasques de cura o activitats pel benestar de la llar de entre tots els gags que se'n realitzen (29,6%).

Per tant, veiem com de totes les activitats de cura que s'exerceixen en els gags un 61% és exercida per dones mentre que un 31% és exercida per homes.

Les dades oferides exposen qui exerceix les tasques de cura en els gags però cal recordar que la presència en quant aparicions entre homes i dones no és equitativa, per tant si tenim en compte aquesta diferència, podem donar una segona interpretació a aquestes dades i és sobre en quina proporció de les vegades que apareixen personatges de cada sexe aquests desenvolupen tasques de cura. Tenint en compte el nombre total de gags visualitzats en el que apareixen dones, és a dir 68 i el nombre de gags en els que apareixen exercint tasques de cura, 53, ens trobem amb que de totes les seves

aparicions, en un 77,9% les dones desenvolupen alguna activitat relacionada amb les tasques de la llar.

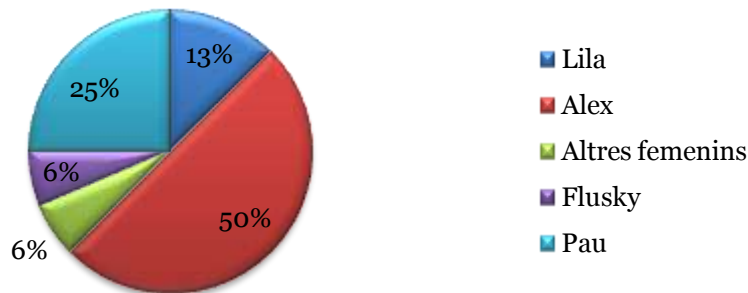
Una xifra molt distinta de la que recau en els homes que apareixen, i és que el total d'homes que apareixen en els gags visualitats són 190 i els que apareixen exercint tasques de cura són 24 per tant ens trobem amb que és un 12,6% de tots els homes que apareixen que desenvolupen tasques de cura.

D'aquesta manera observem com la majoria de tasques de cura que són representades recauen sota la responsabilitat de les dones i no només això, sinó que de entre totes les seves aparicions, elles en un 77,9% dels casos en desenvolupen alguna.

Veiem així com les accions que desenvolupen els personatges de la Família Super3 estan regides per un model familiar tradicional. No obstant, podem afirmar que es reproduceixi un model familiar de *male breadwinner* (home guanyador de pa)/*female housekeeper* (dona mestressa de casa) ja que no apareixen activitats dedicades al treball productiu i a més a més les activitats que desenvolupen les dones no es ceneixen al treball domèstic. Les identitats dels personatges, en aquest cas les dones no es construeixen a partir de la seva activitat en l'espai domèstic, sinó que normalment, les tasques de cura, apareixen executades de manera sistematitzada mentre s'està realitzant alguna altra activitat.

Tot i així, queda il·lustrat un model de responsabilitat social no igualitari ja que com es mostra amb les dades descrites la repartició de la representació de les tasques de la llar és molt desproporcionat. M'agradaria aclarir que faig referència al concepte de responsabilitat social ja que entenc que el treball domèstic no és una qüestió individual sinó que com afirma Millet (1969) està articulat en base a un sistema d'organització social comú i a més a més és indispensable pel benestar individual i també col·lectiu. Per tant la seva gestió no recau en els individus membres de la llar sinó en tots els membres de la societat. És per això que considero que el manteniment de les llars sigui equitatiu és un afer de responsabilitat social.

Personatges que s'encarreguen de les tasques de cura

GRÀFIC 4.2

El Gràfic 4.2 il·lustra quins són els personatges que exerceixen les tasques de cura. Si el Gràfic 4.1 donava claus per a parlar en termes de responsabilitat des d'un prisma més genèric, aquest ens permet cenyir-nos a la representació de la responsabilitat intrafamiliar a partir de l'observació de l'exercici de les tasques de la llar per part dels caràcters que componen el nucli de la Família Super3

El primer que observem és com la meitat de les cures que contenen els gags són realitzades per l'Alex, seguidament del Pau a qui li correspon un quart, posteriorment la Lila amb un 13% i per últim el Flusky i altres personatges femenins executen un 6% cadascun de les tasques de la llar, mentre que la resta de personatges que no s'han esmentat no se'n carreguen d'aquestes tasques en cap mesura.

Tot i que la descripció acurada dels personatges correspon a l'apartat posterior, ja hem anticipat que l'Alex, la mare de la família, és un personatge que no representa característiques típiques de la feminitat sinó que és el personatge femení més masculinitzat i tot i així, la meitat de les narracions en les que apareixen les tasques de cura són realitzades per ella corresponent-li la gestió de l'espai privat en major mesura.

En Pau, el pare de la família, és l'únic personatge masculí que apareix desenvolupant part del treball domèstic de manera significant. Curiosament succeeix un paral·lelisme amb el cas anterior i és que el pare que a l'hora és el personatge que respon a uns valors masculins en menor mesura de entre la resta dels del seu sexe, és el que se'n fa més càrrec de la llar. No obstant, que aparegui un home amb una participació dins la llar

relativament significativa no permet parlar d'un model coresponsable ja que la seva participació és la meitat que la de l'Alex, la mare.

Centrant-nos ens els personatges del nucli de la Família Super3, veiem com la manca de coresponsabilitat no s'esdevé només entre progenitors sinó que també entre germans. Mentre la Lila apareix desenvolupant alguna tasca en un 13% dels casos el Roc, el seu germà no n'apareix en cap. A més a més, aquesta desigualtat no és produeix només horitzontalment sinó que també ho fa verticalment i és que el fet de que entre el Pau i l'Alex s'acumulin $\frac{3}{4}$ parts de totes les activitats de la llar simbolitza un model en el que la responsabilitat d'aquest recau en els progenitors, sobretot en la mare, que aïlla als fills d'aquesta responsabilitat.

Per últim, destaco que tot i que les tasques desenvolupades pels altres personatges femenins són relativament escasses (6%), aquestes en són més que les del Roc, que essent el fill de la família, no n'apareix com a executor en cap cas.

4.2 ANÀLISI QUALITATIU

Aquest anàlisi contarà de dues parts. En primer lloc s'analitzaran els personatges que apareixen en els gags, donant explicació a com són i com estan construïts. Aprofundiré en diferents aspectes relatius als personatges que s'han anat tractant en altres apartats de la investigació, com durant l'anàlisi quantitatiu. Aquest primer anàlisi està dividit en dues apartats que són la descripció objectiva, en la que merament procediré a descriure de la manera més neutral com són els personatge. En segon lloc els personatges gaudiran d'un anàlisi interpretatiu en el que es tindrà en compte tots els aspectes rellevants referents als personatges que contribueixen a la resposta de les preguntes inicials.

Per altra banda, s'analitzaran quines relacions de gènere es donen entre els personatges, és a dir que es descriurà i analitzarà la interacció entre els diferents personatges i com es desenvolupen els rols i posicions de gènere dins els grup.

Afegeixo que la informació obtinguda en aquest apartat l'he obtingut a partir del visionat complert de la setmana del 24 al 30 de març i tenint en compte la informació que he considerat rellevant en el visionat dels gags de la mostra representativa. Tot i que no descriuré aquests gags de manera lineal i consecutiva sinó que els presentaré directament com he explicat prèviament.

Posteriorment, amb tota la informació obtinguda contrastaré quins són els valors emesos amb els principis que es defensen al llibre d'estil de CCMA.

4.2.1 REPRESENTACIÓ DELS PERSONATGES

4.2.1.1 DESCRIPCIÓ

Els protegidors són l'Àlex i en Pau. Ella és la mare, l'atribut que més destaca d'aquest personatge és la connexió amb la ciència. Gairebé totes les seves aportacions mantenen un vincle amb la tecnologia i moltes d'elles estan basades en la voluntat de gestionar algun conflicte a través d'algun enginy i sempre es dirigeix a la resta de personatges amb seguretat.

L'element amb el que està connectat en Pau és amb la natura i l'ecologia. Li amoïnen els problemes mediambientals, en especial les espècies en perill d'extinció. És un personatge que durant les seves aparicions desenvolupa poques accions, però sí que tendeix molt a narrar històries.

La Lila, la filla, és un personatge vinculat amb tot allò que fa referència al misteri, és una entusiasmada dels monstres i els fantasmes, la seva mascota es una aranya a qui aprecia molt. Destaco que és un personatge que sovintment apareix sola, fent activitats individuals.

En Roc, el seu germà, persegueix el somni d'aconseguir ser una estrella del rock tot i que sense massa èxit. És enamoratís i bastant obsessiu. És un personatge emocionalment bastant pla però que genera simpatia.

En Flusky, la mascota de la llar és un híbrid entre gat i humà. El seu estat d'ànim és imprevisible i tot i que el context no l'acompanyi ell s'autoconsidera una gran estrella de la televisió.

Tots els personatges anteriors són els que conformen el nucli familiar, no obstant hi ha més personatges que són els seus veïns. En primer lloc, el Sr Pla representa ser el propietari de la casa on habita la família, representa que ells hi viuen de lloguer i l'objectiu del Sr Pla és expulsar-los per a construir un nou edifici. Per tant podem veure que és l'antagonista, rebutja qualsevol mena d'activitat relacionada amb el món infantil i desprecia a la Família Super3, amb excepció de l'Àlex.

Per últim, la seva neboda, la Pati Pla viu fascinada per tot el que fa referència a La Família Super3 i al Club Super3 en general. Es una gran aficionada dels esports i sovint ajuda a la família a gestionar activitats relacionades amb aquesta temàtica

4.2.1.2 ANÀLISI INTERPRETATIU

L'Àlex, la mare de la família és el personatge femení amb més aparicions i que exerceix més protagonisme però a l'hora és el personatge amb més atributs masculins. Acompleix amb tots els atributs de masculinitat definits per Kimmel (1994) que són força, èxit, capacitat, confiabilitat i control. L'Àlex, mai s'equivoca, ho controla tot, és dominant, té una alta capacitat per prendre decisions sobretot de manera autònoma i és esquerpa i agressiva. És ella qui sempre ho aconsegueix tot. Veiem que és un personatge femení amb èxit, al que se li han atribuït qualitats masculines, per tant veiem un personatge femení però totalment masculinitzat. No obstant, tot i no aconseguir amb uns rols típicament femenins, és el personatge que apareix com més participatiu en les tasques de la llar per tant tot i que representa un nou tipus de feminitat acaba aconseguint amb el rol tradicional de les dones. No apareix com a mestressa de casa però sí que és ella l'encarregada de gestionar tant la llar com els problemes dels altres membres.

L'Alex constantment es queixa de que “la necessitin per tot” però cada vegada que proposa un mecanisme per a que la resta de membres pugin ser més autònoms, ells ja no la sol·liciten i ella se sent reglada dins la llar. Per tant observem que, tot i que públicament l'Alex intenta renunciar de les funcions que li exigeixen, quan ho aconsegueix, sembla ser que tingui la necessitat de recuperar-les.

En Pau interpreta una personalitat bastant neutra, destaca poc i tot i ser present en moltes escenes, les seves aportacions sovint queden en segon pla, exercint molt poc protagonisme. És atent i dolç. És destacable el fet de que sigui el personatge masculí que tendeix a estar atent al problema de la llar i fer-se'n càrrec de les tasques de cura i a més a més, expressa les seves emocions en públic. És per això que diem que es produeix un cas invers que el succeeix amb qui, i és que en Pau és un home a qui se li han atribuït funcions típicament femenines i al mateix temps gaudeix de poc reconeixement, tot i que continua essent visibilitzat.

Per altra banda, Chacón i Sánchez-Ruiz (2011) arriben a la conclusió de que el nou estereotip d'home en aquests continguts ja no és el “d'heroi maculí” sinó que aquest es representa com un subjecte inepte i irresponsable. Aquest és el cas d'en Roc. És un personatge infantilitzat que constantment necessita ajuda, és incapaç d'afrontar responsabilitats i s'equivoca constantment, és poruc i mal estudiant. Però tot i així, per altra banda és el personatge que més apareix i a més a més, el que més protagonisme exerceix. D'aquesta manera ens trobem amb un personatge que aconsegueix amb les característiques del que Chacón i Sánchez-Ruiz (2011) entenen pel nou tipus

d'estereotip masculí que tot i conduir-se a partir d'atribut mediocres, apareix com a personatge protagonista i conductor.

Un personatge semblant és en Flusky qui també es caracteritza per la irresponsabilitat, però a diferència que en Roc, és independent però també es capritxós i manipulador i tot que de tant en tant ha d'assumir alguna frustració, les seves accions acostumen a ser gaudir d'èxit.

La Lila és un personatge amb atribut màgics que constantment fa esment al misteri, por i la valentia, però per altra banda també segueix la moda i és l'únic personatge de tota la sèrie que es preocupa per el seu aspecte físic. És un personatge androgen ja que per una banda és atrevida, intrèpida i descarada, però també es delicada i refinada. Tot i aquests components, és el personatge que representa una feminitat més clàssica i típica. Unes característiques que li atribueixen la resta de personatges és que és "venjativa i rancorosa". Paradoxalment és el personatge més femení, veiem aquí un atorgament d'un estereotip típicament assignat a les dones, que se li dedica al personatge més femení de la sèrie.

El Sr Pla representa l'home adult, entès. Representa la masculinitat hegemònica dominant són autoritària, recordo que era un personatge amb poques aparicions (6%) però que exerceix un protagonisme considerable i el que succeeix és que tot i aparèixer en pocs capítols, en la majoria hi és com a fil conductor. Aquesta masculinitat *"configura una pràctica genèrica que encarna la resposta correntment acceptada al problema de legitimitat del patriarcal, la que garanteix (o es pren per garantir) la posició dominant dels homes i la subordinació de les dones"* (Connell, 1995: 39). Seguint les aportacions de Connell, totes les actituds que encaixen en un sistema de domini patriarcal es garanteixen i perpetuen a través de personatges com aquest que encarna tots els valors de la ideologia patriarcal.

Per últim, la Pati Pla representa la noia jove, esportista, però alhora entenimentada. Es prudent però tot el que proposa o executa acaba sortint bé, no obstant l'anàlisi d'aquest personatge no s'entén aïlladament de la relació que estableix amb el seu oncle i que s'analitzarà prèviament.

4.2.1.3 ARTICULACIÓ DE LES RELACIONS DE GÈNERE

El primer que observem a la Família del Super3 és un model de família nuclear i normativa composta per pare, mare, fill, filla i mascota. Atesos als models de família en funció de la distribució de poder de Wainerman (2003), podríem considerar que la família Super3 correspon a un model igualitari on el poder i les decisions es distribueixen de forma equitativa. Ambdós membres de la parella gaudeixen del mateix poder a l'hora de prendre decisions, tot i que no tots els personatges apareixen en la mateixa mesura ni exerceixen el mateix protagonisme, si no que, com ja hem pogut veure.

El conjunt de personatges configuren un model articulat per dependències intrafamiliars ja que tots els membres requereixen l'ajuda de la mare per a la resolució dels seus conflictes més quotidians però alhora, la mare també necessita sentir-se necessitada per a demostrar-se que és partícip de la unitat familiar.

Hem vist prèviament que el test de Bedchel no es supera. A més a més de les dades descrites prèviament a través del visionat qualitatiu he observat que no només hi ha pocs gags en els que pareixin dues dones (25%) sinó que també n'hi ha pocs en els que apareix una sola. És a dir, que mentre els homes apareixen sovint articulant diàlegs o monòlegs, les dones són representades al costat dels homes en la majoria dels casos. .

Algunes relacions destacables són les del triangle amorós entre l'Anna, el Roc i la Pati. Ell, qui desitja a la Pati, ho expressa constantment i idea múltiples estratègies per a intentar conquerir-la. Per altra banda, l'Anna, enamorada del Roc, viu el seu amor en secret i espera en silenci un hipotètic dia en que en Roc se li declararà. Aquest tipus de relació, no només reforça l'ideal d'un estereotip que pressiona i dona capacitat als homes per prendre la iniciativa mentre que passivitzava a les dones, sinó que també reforça uns patrons heteronormatius que institucionalitzen les relacions heterosexuales com a forma de relació per excel·lència per sobre de qualsevol altre tipus (Warner, 1991)

També és perpetua el mite de "l'amor romàntic", que segons Simone de Beauvoir (1982) es converteix en principal i millor objectiu de les persones generant dependències afectives entre persones. A més a més, en la mateixa sèrie, es normalitzen invasions a la intimitat i violències, com en succeeix en el capítol en el que el Roc selecciona el correu, i després de llegir el de la Pati li estripa, per estar gelós, però ell justifica amb amor. Aquesta escena es representada amb humor i comicitat, sense tenir en compte que una acció d'aquest tipus és atac seriós a la intimitat.

Observem també la relació entre la Pati i el seu oncle. Sovintment ella es sotmet a les peticions del seu oncle tot i que aquestes van en contra de la seva voluntat. Aquest es dirigeix a ella sempre amb imperatius privant-la de qualsevol mena d'opció a decisió. Veiem d'aquesta manera un reforçament de les relacions de caire patriarcal i de les jerarquies d'edat amb relacions de dominació/subordinació en les que la dona, en aquest cas jove, es sotmet constantment a les voluntats de l'home adult. A més a més, veiem clarament com aquesta relació jeràrquica és intervinguda i justificada per una qüestió de parentiu.

4.2.3. CONTRAST ENTRE ELS RESULTATS OBTINGUTS I ELS PRINCIPIS EDITORIALS DE LA CCMA

Per a valorar la coherència discursiva de TV3 m'he basat en alguns dels seus principis exposats al llibre d'estil que seran descrits i comparats individualment. Afegeixo que les conclusions no són extrapolables a totes les emissions ni continguts de la cadena, ni tan sols a la programació del Super3 sinó que se cenyeixen als resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de la representació dels personatges de la Família Super3

“1.1.2.5.4. Paritat i equilibri de gènere

Vetllem per la igualtat entre dones i homes i reflectim en els nostres continguts i la nostra projecció pública una presència equilibrada dels dos sexes. Evitem els estereotips de gènere i el llenguatge sexista.”

Ens trobem davant d'un dels principis d'atenció a la societat de la guia editorial de la CCMA. Prèviament hem observat que la presència entre homes i dones de la Família Super 3 és especialment desigual, (26%dones/74%homes), per aquest motiu podem afirmar que no es projecta una presència equilibrada entre sexes sinó que hi ha un domini del sexe masculí a nivell quantitatiu. Certament el llenguatge emprat és molt correcte i neutre, tot i ja hem comprovat que els estereotips no s'han evitat a la totalitat, ja que tot i que certament hi ha personatges que representen un rol lleugerament ambigu, la majoria consten de característiques estereotipades en funció del gènere.

“2.1.4.2.4. Igualtat de sexes i sexualitat en espais infantils i juvenils

Fomentem el respecte i la igualtat com a forma normal de relació entre els homes i les dones. Evitem transmetre a les criatures i als joves estereotips i continguts discriminatoris vinculats al sexe o a la sexualitat de les persones.

En els materials audiovisuals adreçats a menors no reproduïm patrons de comportament sexistes ni atribuïm a dones i homes uns papers o funcions socials predeterminats.”

Certament les relacions dins la Família Super3 són especialment respectuoses, en cap circumstància es donen manques de consideració. Els diferents personatges és tracten d'una manera bastant igualitària i sovint s'escolten uns als altres i es paren atenció. Certament no apareixen continguts que exerceixin discriminació en motiu de la sexualitat, no obstant cal tenir en compte que totes les relacions sentimentals que hi tenen lloc són exclusivament heterosexuales. Aquestes no exerceixen una discriminació directa sobre cap altre tipus ni de relació ni de identitat sexual que contribueix al manteniment d'un sistema de relacions heteronormatives, en la que hi ha un tipus de relació que és la hegemònica, la norma, que exclou altres tipus de relacions humanes no normatives i queden aïllades d'aquesta estructura de relacions hegemònica (Rich, 1980).

Pel que fa a la segona part, és cert que les identitats de gènere dels personatges analitzats no són les tradicionals en alguns casos, com succeeix sobretot amb els personatges d'en Pau i l'Àlex. Cal afegir que en aquest cas sembla ser que els papers socials dels personatges s'han invertit, de manera que considero que s'atribueixen unes funcions d'un gènere a un altre però aquestes no deixen de ser determinades.

“2.3.2.3.2. Estereotips, tòpics i clixés en la representació de dones i homes

Evitem atribuir característiques estereotipades o reforçar rols vinculats tradicionalment a un sexe determinat. Això no vol dir que no els mostrem amb finalitat didàctica o per fidelitat documental o històrica.

En la representació de l'espai domèstic evitem difondre o promoure models de conducta estereotipats que atribueixen a les dones i als homes papers predeterminats i diferenciats. En canvi, afavorim la presència d'homes i dones assumint de manera natural tota mena de responsabilitats familiars i domèstiques o laborals.”

Hem vist com en el 69% dels continguts visionats les tasques domèstiques les exerceixen dones i proporcionalment a la seva presència elles n'assumeixen més que el homes per tant estem parlant del reforçament d'un rol vinculat a un sexe determinat.

Certament l'exercici d'aquesta funció en les dones no es representa com quelcom que doti d'identitat als personatges sinó que, tant en homes com en dones, quan es desenvolupa una tasca domèstica s'assumeix amb naturalitat. Interpreto la voluntat de la inclusió de personatges masculins en aquestes tasques però sense un distanciament dels personatges femenins, el que acaba desenvolupant que l'exercici dels rols sigui el tradicional essent les dones qui acaben desenvolupant tota la càrrega domèstica.

“2.3.2.3.3. Professions i ocupacions marcades

No reproduïm patrons tradicionals quan ens referim a professions o ocupacions que històricament han desenvolupat de manera predominant persones d'un dels dos sexes. Evitem feminitzar determinades ocupacions i masculinitzar-ne d'altres. Ni són només les dones les que s'ocupen de tasques assistencials, com la infermeria, la cura de les criatures i les persones grans o les feines domèstiques, ni les professions de caràcter tècnic, com l'enginyeria o la mecànica, són exclusives dels homes.”

Fent referència a la Família Super3, no podem parlar explícitament a partir de professions i ocupacions ja que els personatges no exerceixen una activitat professional, tot i que cada un d'ells té construïda la seva identitat a partir d'un element. Ens centrem en el que s'associa a ambdós progenitors i és que la mare es vincula amb la ciència i el pare amb la natura. Tal com defensa l'article, es veu una voluntat per a no perpetuar ocupacions marcades. Tot i així, al analitzar més acuradament els continguts m'he pogut adonar de que hi ha activitats, com per exemple les cures, que si que s'atribueixen especialment als personatges de sexe femení.

Els primer representen els propòsits necessaris per a resoldre la problemàtica de la investigació. Aquesta última quedarà determinada per les preguntes, les interrogacions bàsiques que plantegen els objectius en forma de preguntes obertes, d'aquesta manera s'evitarà la distorsió en la recerca a partir d'aquestes interrogacions que seran respostes al final de la investigació.

5. CONCLUSIONS

5.1 REPRESENTACIÓ LES IDENTITATS DE GÈNERE

La representació de les identitats dels personatges és canviant. Arran d'aquesta investigació hem pogut observar com tot i que en algun cas sí que les dones se les vincula al món de les emocions i la passivitat, com destaca Galán (2007) aquests valors no configuren el rol majoritari igual que als homes no se'ls atribueix exclusivament sentits com el raonament o la capacitat de lideratge. No podem parlar d'una superació dels rols tradicionals, no obstant sí que podem afirmar que alguns d'ells, i sobretot la representació de la concepció del que és ser home i dona estan en estat de transformació. Ens trobem davant una situació similar a la que apunta Gill (2009) en la que s'està obrint la representació del gènere i aquesta configura noves identitats i formes de relació però que tot i així reforcen models tradicionals de relacions.

Hem vist aquesta situació en la Família Super 3 en la que les identitats dels personatges que interpreten els progenitors de la llar no es corresponen a les típicament associades per motius de gènere, però si observem acuradament com s'articulen les relacions veiem que aquestes es corresponen a un model de relacions tradicionals, sobre tot pel paper que desenvolupa la mare dins l'entorn.

5.2 ARTICULACIÓ DE LES RELACIONS DE GÈNERE. RELACIONS DE DOMINACIÓ/SUBORDINACIÓ

La majoria de relacions observades es produeixen des de la igualtat. L'única relació que presenta unes mostres més evidents de jerarquia és la del Sr Pla amb la Pati Pla com ja s'ha esmentat, però tret d'aquest fet en la resta de les relacions no es mostren formes de dominació clares.

Tot i així existeixen dominacions indirectes. Si recordem, gaudeixen d'un total d'aparicions del 74% dels homes mentre que les dones només apareixen un 26%. Aquesta desigualtat ocorre també en termes de protagonisme, on la relació d'aparició és de 27/73. Per tant tot i que no s'exerceixen formes de dominació directa, veiem que són els homes els que són visibilitats, representats i se'ls dota de protagonisme, ocupant així tot l'espai públic. Per tant tot i que explícitament no es mostren relacions de dominació, si tenim en compte la distribució de la presència dins l'espai públic arribem a la conclusió de que aquest està dominat pels masculins. Per tant, existeix una dominació simbòlica de l'espai pels homes, exercint així una violència simbòlica que perpetua uns esquemes asimètrics de poder.

5.3 ESTEREOTIPS DE GÈNERE I ROLS TRADICIONALS

Com hem pogut veure s'atribueixen diferents estereotips de gènere a la Família Super3. Com per exemple que constantment se li recrimini a la Lila que és rancorosa i venjativa, o que l'únic personatge personatge que tingui interès per l'estètica i la moda sigui una dona. No obstant aquests estereotips no apareixen de manera excessiva ni en tots els personatges però un rol tradicional que apareix de manera generalitzada és que les dones apareixen com a responsables de la llar repetidament.

Recordo que el 69% de les tasques de la llar exercides ho són per dones. Com ja he explicat no es mostra un rol de dona mestressa de casa, ja que en cap cas apareixen els personatges exercint exclusivament el treball domèstic sinó que aquest sempre és realitzat simultàniament amb alguna altra activitat. Però tot i no mostrar-se aquest rol explícitament a nivell quantitatiu veiem que són elles qui se'n dediquen en major mesura per tant hi queden representades com a responsables de la llar,

5.4 APLICACIÓ DELS PRINCIPIS EDITORIALS DE TV3

Hem pogut comprovar que no hi ha coherència discursiva entre la línia editorial de TV3 i els continguts emesos a la Família Super3 ja que s'aposta per la paritat de gènere i per no perpetuar estereotips o funcions socialment predeterminades i aquests es perpetuen

Com hem comprovat durant l'anàlisi, la realitat de la Família Super3 no es correspon amb els principis esmentats anteriorment. Aquest motiu fa que els continguts redactats al llibre d'estil de la CCMA siguin qüestionables ja que majoritàriament no s'apliquen en la Família Super3. Tot i que si hi ha quelcom que distingeix a la sèrie de moltes altres, sobretot produïdes per mitjans privats en que en cap cas els cossos apareixen hipersexualitzats

La interpretació que n'extrec és que aquests semblen una declaració de intencions sense real exigibilitat. Per altra banda, i com ja he comentat, sembla ser que el fet de que hi hagi personatges que adoptin alguns atributs d'un gènere que no és el seu, formi part de la voluntat de la cadena per a no perpetuar rols o proposar noves identitats de gènere. No obstant les noves identitats representades continuen perpetuant rols tradicionals sobretot pel que fa a l'articulació de les relacions.

6. BIBLIOGRAFIA

Aguilar, P (2010) La representación de las mujeres en las películas españolas, a: Arran, F(dir.). Cine y Género. Ediciones Cátedra. Universitat de València. Madrid: Instituto de la mujer

Bechdel, Alison (1986) Dykes to watch out for. U.S: Firebrand Books

Capdevila, A.;Tortajada, I.; Araüna, N. (2011) Els rols de gènere, les relacions d'amor i de sexe en les sèries de ficció. El cas de Sin tetas no hay paraíso", Quaderns del CAC, 36, Vol XIV (I), pp. 63-69

Chacón, Perdo; Sánchez-Ruiz Joaquin (2011). La familia en las series de animación infantil: Una perspectiva semiótica cultural. Arte y movimiento, 5. Universidad de Jaén pp. 19-25

Colaizzi, G. (2001) El acto cinematográfico: Género y texto fílmico. Lectora: Revista de dones i textualitat, 7. Barcelona: Universitat de Barcelona

Connell, R.W. (1995). Masculinities. Berkeley: University of California Press

De Beauvoir (1982) La mujer rota. Barcelona: Edhasa.

Espada, J. M (2004). Poder, masculinidad y virilidad. Curso Técnico Especialista en Igualdad de Oportunidades en el Empleo IMUMEL. 7 de Mayo de 2004. Albacete, España

Galán, E. (2007). Construcción de género y ficción televisiva en España. Comunicar. Revista científica de comunicación y educación., 28, pp 229-236

Generalitat de Catalunya (2010) Llibre d'estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Guia editorial. Manual d'ús. Departament de la presidència: Catalunya

Generalitat de Catalunya (2012) Memoria annual d'activitats 2012.

Gill, R. (2009). Mediated intimacy and postfeminism: a discourse analytic examination of sex and relationships advice in a women's magazine. Discourse and Communication, 3. Pp. 345-396

Kelly, J., Smith, S. (2006). Where the girls aren't. Gender disparity saturates G-rated. Dads and daughters i The Geena Davis Institute on Gender in Media. Mount St. Mary's College. Nueva York films.

Millet, K(1969). Teoría de la política sexual, a: Política sexual. México: Aguilar

Mulvey, L (1975/2007) Placer visual y cine narrativo. CRÍTICA FEMINISTA EN LA TEORÍA E HISTORIA DEL ARTE. Karen Cordero Reiman e Inda Sáenz, comps. México: Universidad Iberoamericana

Oliver, E, .Valls, R. (2004): Violencia de género. Investigaciones sobre quiénes, por qué y cómo superarla. Barcelona: El Roure

Palencia, R.M. (2005) Anàlisi dels personatges del cinema infantil contemporani des d'una perspectiva de gènere. Informe de la recerca objecte de subvenció de l'Institut Català de les Dones segons Resolució PRE/218/2005, del 31 de gener (DOGC 4319, de 09.2.05). Subvenció concedida segons resolució del 20 de juny de 2005 amb expedient número U-32/05. Inèdit. Barcelona.

Palencia, R.M. (2009) La representación del género en el cine infantil contemporáneo. En Nash, M., Torres, G (Eds.). Los límites de la diferencia: Alteridad cultural género y prácticas sociales (p 63-75).. Barcelona: Icaria

Red2Red Consultores (2007) Tratamiento y representación de las mujeres en las teleseries emitidas por las cadenas de televisión de ámbito nacional. Edtudios, 99. Madrid: Instituto de la Mujer

Rich, A (1980/1996). Heterosexualidad oblogatoria y existencia lesbian. Duoda Revista d'Estudis Feministes, 10 Universitat de Barcelona, pp. 15-45. (Article original: Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence: a Blood, Bread, and Poetry. Selected Prose 1979- 1985. Nova York i Londres: Norton, 1986,23-75

Rubin, G (1986). El tráfico de mujeres. Notas sobre la "economía política" del sexo. Nueva antrpologia, Vol III,30. Pp. 95-145. 1975

Smith, S. (2008) Gender Stereotypes: An Analysis of Popular Films and TV. The Geena Davis Institute on Gender in Media. Mount St. Mary's College. Nueva York

Tortajada, I. Araüna, N. (2010) La representació de les relacions sexuals i afectives a les sèries televisives i als vídeos musicals. Observatori de les dones en els mitjans de comunicació. Universitat Rovila i Virgili

Wainerman, C. H. (2003) Padres y maridos: los varones en la familia. En: C. H. Wainerman (comp.) FAMILIA, TRABAJO Y GÉNERO. Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica, pp. 199-225

Warner, M (1991) Fear of a queer planet. Queer Politics and Social Theory. University of Minnesota Press. Minneapolis

7. ANNEXOS

Qüestionari aplicat als gags

Gags	Lila (1)	Roc (2)	Pati Pla (3)	Alex (4)	Pau (5)	Flusky (6)	Sr Pla (7)	Altres personatges femenins(8)	Altres personatges masculins(9)	Apareixen més de dues dones?	Interac- tuen?	Parlen de qualcom que no sigui un home?	Qui exerceix el protagonisme ?
Nominacio				1	1	1							6
Nominació Novita				1	1	1							6
La Lila escriu un conte	1	1	1						1				1
L'arbre vol dormir		1		1	1					1	2		9
Sr Pla els vol fer fora		1		1	1	1	1			1	2		7
La Pati va a buscar un noi		1	1					1					2
A la Pati no la deixen		1			1	1	1				2		2
Han perdut l'Ovidi		1			1	1				1	2		5
Sortida Familiar		1	1	1	1						2		5
El Roc no sap fer una		1				1					2		6
Sr Pla vol desenvolupar			1				1			1	2		7
No es poden posar		1		1	1	1							3
Canvi de Look	1	1								1	1	2	2
Ocell		1		1	1					1			9
L'Ovidi els ordena		1		1	1	1				1			9
L'anna dona de menjar		1						1					2
El Sr Pla gairebé els				1	1	1	1						7
La Pati juga a tennis		1	1							1			4

Ve l'Anna Boades		1		1	1	1		1					8
Arriben + misatges					1	1				1			5
Video Sr Pla	1						1						7
S'han carregat en Ric		1			1		1			1			7
A correr		1	1										2
Grip	1	1		1	1	1							4
El Sr pla els vol fer fora		1			1	1							7
El roc vol fer un peto a la		1								1			2
a correr		1	1						1				2
grip	1	1		1	1	1							4
Res surt be		1				1	1						7
Li volen robar el dirari a la		1				1	1						7
En Roc té un examen		1		1	1					1			2
En Flusky vol un casting		1				1				1			6
La Lila he de portar algu de	1	1		1	1	1				1			1
El Roc fa una canço a la Pati		1				1		1					2
El Bonsai dona consells al		1								1			2
En Roc fa un video		1			1	1	1						2
Roc i Fluski classifiquen		1			1	1				1			6
En Ric es recupera		1				1	1		1	1			7
Parlar amb elDofi				1	1								4
Pati pla enfadada	1	1	1							1	1	2	2
Substitutata super mots				1	1	1		1					8
Com li dic?		1	1	1	1	1			1				2
Espantaplás					1	1			1	1			9
sparring		1				1			1				6
la gran noticia		1		1	1	1			1				2
no es una joguina				1	1	1				1			9
espanta'm	1		1							1	1	1	3

caçanovios	1					1			1			1
bobi			1		1							4
objecte perdut	1			1	1							1
mescla			1	1	1			1	1			9
casting			1		1		1					6
supercontes	1			1	1				1			9
desitja sort a en Roc abans		1	1						1			4
En Roc i la Pati Pla tenen			1			1		1	1			7
En Roc s'ha tancat a			1		1							4
LA CANÇÓ DELS COLORS	1			1	1							1
COMPANY D'HABITACIÓ			1	1	1				1			9
ser com els pares			1		1		1					6
LA GALLINA CEGA	1			1	1				1			9
premi a qui la trobi			1	1	1	1						7
La vocació d'inventor del		1	1						1			4
El drac de Sant Jordi està			1	1	1							6
viatge en globus			1	1	1							6
Una aventura arriscada.	1	1	1									1
Super English Day		1		1	1				1	2		9
Avui si que si		1		1	1	1	1		1	2		7
cal mudar-se		1	1					1 1		1	2	2
un disguts		1			1	1	1			2		2
quin dels tres es millor?		1	1	1	1	1						2
posa't les piles					1	1			1			9
l'ovidi en concert		1				1						6
feu nosa		1		1	1	1						2
La pati te una gran idea				1	1	1			1			9
el gegant del pi	1		1						1	1	1	3
una cita	1						1		1			1

traductor de dofines		1		1	1	1							3
el trauma de l'aalex	1	1								1	1	2	2
el convidat		1		1	1					1			9
un invet extraordinari		1		1	1	1			1	1			9
feu l'allioli		1						1					2
ragal alucinant		1		1	1	1		1					8
castingtoltes					1	1				1			5
alex o flusky?	1						1						7
Inventi anticoloms		1			1		1			1			7
crisi cetrativa		1	1										2
concurs de talent	1	1		1	1	1							4
el sr pla convida a supar		1			1	1							7
traduccio simultanea		1				1							6
roses i llibre			1				1			1			7
sense l'alex		1		1	1	1							3
cagats i amagats	1	1								1	1	2	2
invert per estudiar		1		1	1					1			9
la sogra perfecta		1		1	1	1				1			9
videojoc		1						1					2
invent pel coiot				1	1	1	1		1				7
un fet a cada mida		1	1							1			4
res en comu		1		1	1	1		1					8
lleis de murphu					1	1				1			5
retinguda	1						1						7
una misio de rescat		1			1		1			1			7
una parella poc		1	1										2
tot al revés	1	1		1	1	1							4
termofix		1			1	1							7
vull exhibi un trodeu				1	1	1				1			9

videomissatge	1		1							1	1	1	3
partida	1						1			1			1
macasum		1	1					1	1			2	2
sopar amb humans		1			1	1	1						2
rutina matina		1	1	1	1	1							2
ara que estam tan be					1	1				1			9
força estranya		1				1							6
una invitacio		1		1	1	1							2
parella de concurs				1	1	1				1			9
l'actriu més galàctica	1		1							1	1	1	3
esperança de que	1						1			1			1
una familia ideal				1		1							4
anem al super	1				1	1							1
invent ideal				1	1	1				1			9
invent amb bonsai				1		1							6
tranquil·leitat a la cuin		1		1	1					1			9
estermults i mocs per tot		1		1	1	1				1			9
més facil del mon		1						1					2
han passat els reis				1	1	1	1						7
regals per a tothom		1	1							1			4
carnes d'en desmond		1		1	1	1		1	1				8
Arriben + misatges					1	1				1			5
perdre la il·lusio	1						1						7
de cacera, com el primer		1			1		1			1			7
carta als reis		1	1										2
mòmies	1	1		1	1	1							4
un conte per no tenir por		1			1	1							7
tió restret		1								1			2
un cavall a l'habitació		1	1										2

habitació amb poder	1	1		1	1	1						4
els colors són la inspiració		1				1	1					7
una visita inesperada		1				1	1		1			7
el somni del sr pla fet		1		1	1					1		2
el nadal es un dia		1				1				1		6
burros	1	1		1	1	1				1		1
susceptibles		1				1			1			2
pereparats per si torna				1	1	1			1			8
treu-te-la del cap		1	1	1	1	1						2
l'amor no té cap ni peus					1	1				1		9
la gran oportunitat		1				1						6
sols a casa				1		1						4
nostalgia	1				1	1						1
tothom el troba a faltar		1								1		2
l'insecte verd		1			1	1	1					2
dubte		1			1	1				1		6
un castimg amb l'abella		1				1	1			1		7
pica paret				1	1							4
enxampa a ola familia	1	1	1							1	1	2 2
el refredat del fluski		1		1	1	1						2
amb febre no podem				1	1	1				1		9
jo se mes de la tardor	1		1							1	1	1 3
l'últim panaller	1						1			1		1
encendre el forn	1	1								1	1	2 2
costums humaners		1		1	1				1			9
sopar fora		1		1	1	1						9
plan de seducció		1							1			2
planxing				1	1	1	1					7
gat per llebre		1	1							1		4

peu dret		1		1	1	1		1					8
espectacle connectem					1	1				1			5
bonsai independitza	1						1						7
sense fi		1			1		1			1			7
marxade casa		1	1										2
la meva obligacio	1	1		1	1	1							4
enxampant culpables		1			1	1							7
invent jugar i estudiar		1								1			2
a provar	1	1		1	1	1							4
solucions humanes per a		1			1	1			1	1	2		5
el comandant s'enfada		1	1	1	1								5
arriba el bri bri		1				1							6
practiques constums			1				1			1			7
acabar la frase		1		1	1	1							3
better than you	1	1								1	1	2	2
camera robada		1		1	1					1			9
quina gran festa		1		1	1	1				1			9
emovions en vi		1						1					2
necessitem als altres		1			1	1	1						2
missatge a la tru		1	1	1	1	1							2
tens una missio					1	1				1			9
hem de sumar forces		1				1		1					6
quantas emoions		1		1	1	1							2
l'envejaés mala				1	1	1				1			9
un duel en angles	1		1							1	1	1	3
de turisme	1						1			1			1
el sr pla ho sap		1		1	1	1							3
no funciona	1	1								1	1	2	2
naixement caçar la bestia		1		1	1					1			9

vida en familia		1		1	1	1				1			9
un més a la família		1						1	1				2
aprenent a cuida		1		1	1	1		1					8
els pares no poden trigar					1	1				1			5
allunatge	1		1							1	1	1	3
tornem	1						1						1
passaig lunar				1		1							4
construcció de la nau	1				1	1							1
entrenament				1	1	1				1			9
compte enrere				1		1							6
connectem	1				1	1				1			9
desconsol		1		1	1	1							2
somni fet realitat			1				1			1			7
hi som tots a la nau				1		1							4
excursió que farà història	1				1	1							1
guanyadora del concurs				1	1	1				1			9
entrenament per a una				1		1							6
provem	1				1	1				1			9
el viatge de la pati pla				1	1	1	1						7
super nit amb taurons		1	1							1			4
cortines tancades				1	1	1							6
la tapa del iogurt				1	1	1			1				6
videocurrículum	1	1	1										1
la vida sense ovidi				1		1							4
pau arbre	1				1	1							1
especial groc una nit				1	1	1				1			9
que fan els rarets entre				1		1							6
una costum hama molt	1				1	1				1			9
emocions de xai				1	1	1			1	1			9

triar entre el foc o les			1				1			1			7
canvi de vida				1		1							4
classes de mòbing	1				1	1							1
la pati pla et necessita				1	1	1				1			9
a qui li encanta llegir				1		1							6
protagonista a angello	1				1	1				1			9
examens				1		1							6
invasio de trastos		1				1				1	2		6
el dr pla ajuda a l'alex	1	1							1	1	1	1	2
Retrets		1		1	1					1			9
Acabar la frase		1		1	1	1				1			9
Sense fi		1						1					2
Ens va la marxa		1			1	1	1				2		2
Invasió de trastos		1	1	1	1	1							2
El nispru					1	1				1			9
Mal dia		1				1							6
Perill		1		1	1	1							2
Mala ratxa				1	1	1				1			9
L'Alex esta rara	1		1							1	1	1	3
Superna us: Ignició	1						1			1			1
Canelons i croquetes		1		1	1	1							3
L'Alex esta trista	1	1								1	1	2	2
l'alex esta rata		1		1	1	1				1			9
seperquè de sant jordi		1				1					2		6
les ulleres de l'ovidi			1				1			1			7
del joc de l'ampolla		1		1	1	1		1					3
el més garrepa	1	1								1	1	2	2
el mico paquito en perill		1		1	1					1			9
no para de mirar per la		1		1	1	1				1			9

aixo es guerra		1						1					2
els ulls humans no han		1			1	1	1				2		2
el mes envejos		1	1	1	1	1							2
dos jugados ja va be		1						1					2
tres son multitud				1	1	1	1						7
Supercarnaval		1	1						1	1			4
Critiques constructives		1		1	1	1		1					8
super aventura	1	1								1	1	2	2